

בעריכת אשר פויכטוונגר
alongarin@gmail.com

נעלה!

כניסת שבת 16: 32
מוצאי שבת 17: 35

עלוו

גרעין תורני הרצליה

"וזר יקום ואי..."

פרשת ויחי ה'תש"פ

מס' 1138

הרב דוד הורדן

ראש הגרעין התורני - הרצליה

תורת חיים

סיום ספר בראשית

הללו? והן אומרים זה ארונו של מת וזה ארונו של חי העולמים והיו אומרים להן אומות העולם מה טיבו של מת מהלך עם ארון חי עולמים? והן אומרים המונה בארון זה קיים מה שכתוב בזה, בזה כתיב "אנכי ה' אלוקיך" וביוסף כתיב "התחת אלוקים אנכי", בזה כתיב "לא יהיה לך אלוהים אחרים" וביוסף כתיב את "האלוקים אני ירא", בזה כתיב "לא תשא" וביוסף כתיב "חי פרעה אם תצאו", בזה כתיב "זכור את יום השבת" וביוסף כתיב "וטבוח טבח והכין", ואין הכן אלא שבת שנאמר "והיה ביום הששי והכינו", בזה כתיב "כבד את אביך" וביוסף כתיב "ויומר ישראל אל יוסף הלוא אחיך רועים בשכם", בזה כתיב "לא תרצח" – לא רצה לפוטיפרע, בזה כתיב "לא תגנוב" – לא גנב כענין שנאמר "וילקט יוסף את כל הכסף..." , בזה כתיב "לא תנאף" – לא נאף עם אשתו של פוטיפרע, בזה כתיב "לא תחמוד" – לא חמד אשתו של פוטיפרע, בזה כתיב "לא תענה" והרי דברים קל וחומר ומה דברים של אמת לא הגיד קל וחומר של שקר, בזה כתיב "לא תשנא את אחיך בלבבך" וכתוב "וינחם אותם וידבר על לבם", בזה "לא תקום ולא תטור" וכתוב "ואתם חשבתם עלי רעה", בזה "והי אחיך עמך" וכתוב "ויכלכל יוסף את אחיו"..."

יוסף מושם בארון במצרים ואח"כ מלווה את עם ישראל במדבר ללמדנו את כוחו המיוחד בשמירת התורה ובקידוש ה' במצבים הקשים ביותר. אמנם יוסף נפטר קודם לאחיו אך אות הוא וסימן לבני ישראל שאפשר לשמור תורה ולעמוד בנסיונות אף במצבים הקשים ביותר. ואם כן מובן שהפסוק שמסיים את הספר הוא לא פסוק של חולשה אלא להפך פסוק שמגלם בתוכו עוצמה רבה.

הפסוק האחרון של ספר בראשית הוא "וימת יוסף בן מאה ועשר שנים ויחנטו אתו ויישם בארון במצרים:" והוסיפו חז"ל "שמת קודם אחיו כיוון שנהג עצמו ברבנות" לכאורה **סוף עצוב**. התורה פותחת בבריאת העולם עם תקוות גדולות הספר עובר משברים עם ירידות ועליות, אבות ואמהות ויצירת האומה הישראלית. והסוף של הספר לכאורה מאכזב. במיוחד אם נשווה אותו לסוף הספרים האחרים, ספר שמות מסתיים בהשראת שכינה בישראל לאחר הקמת המשכן "כי ענן ה' על המשכן יומם ואש תהיה לילה בו לעיני כל בית ישראל בכל מסעיהם:" (שמות פרק מ) וספר ויקרא בפסוק "אלה המצות אשר צוה ה' את משה אל בני ישראל בהר סיני:" וכן ספר במדבר מסתיים בפסוק דומה "אלה המצות והמשפטים אשר צוה ה' ביד משה אל בני ישראל בערבת מואב על ירדן ירחו" וכמובן ספר דברים והתורה כולה בסיום עוצמתי "ולא קם נביא עוד בישראל כמשה אשר ידעו ה' פנים אל פנים: לכל האתת והמופתים אשר שלחו ה' לעשות בארץ מצרים לפרעה ולכל עבדיו ולכל ארצו: ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל:" אם כן מהו המסר בסיום ספר בראשית?

הגמרא (סוטה יג - וכן מופיע בירושלמי ובזוהר) כותבת "וכל אותן שנים שהיו ישראל במדבר, היו שני ארונות הללו אחד של מת ואחד של שכינה מהלכין זה עם זה, והיו עוברין ושבין אומרים: מה טיבן של שני ארונות הללו? אמרו: אחד של מת ואחד של שכינה; וכי מה דרכו של מת להלך עם שכינה? אמרו: **קיים זה כל מה שכתוב בזה**."

וביתר פירוט מופיע בילקוט שמעוני (שמות, רכז):

"ולא עוד אלא שהיה ארונו של יוסף מהלך עם ארון חי העולם והיו או"ה א"ל מה טיבן של שני ארונות